

Aktualno iz Podnebne pisarne – julij 2025

Julij je zaznamovala izrazita vremenska nestanovitnost – izmenjevali so se vročinski valovi, močna neurja in lokalne poplave. Temperature so pogosto presegle 35 °C, kar je povzročalo sušo in obremenitve za zdravje ljudi. Ob tem so neurja s točo, nalivi in vetrolomi povzročila precej škode. Takšni vremenski ekstremi vse bolj potrjujejo nujnost prilagajanja na podnebne spremembe tudi na lokalni ravni.

Med 8. in 9. julijem je na Pohorju potekalo dvodnevno usposabljanje »[Finančni participativni pristop za vsakogar – razumljivo in uporabno](#)«, ki se ga je udeležila tudi SOS. Pod vodstvom strokovnjaka Jerneja Stritiha so udeleženci poglobili znanje o finančnem participativnem pristopu (FPA), inovativnem orodju za vključevanje občanov pri oblikovanju in uresničevanju lokalnih projektov. Usposabljanje je potekalo v okviru projekta LIFE4ADAPT, ki ga vodi MOPE, in je del priprav na izvedbo FPA v treh slovenskih občinah oz. regijah med letoma 2026 in 2030. FPA nadgrajuje izkušnje participativnega proračuna in temelji na vključevanju različnih družbenih skupin, spodbujanju lokalnih pobud ter krepitvi skupnosti, pri čemer povezuje lokalne vire, znanja in ustvarjalnost. SOS bo na podlagi usposabljanja občinam nudila podporo pri vpeljavi tega pristopa, ki obeta nove, trajnostne in vključujoče oblike sodelovanja z občani v luči prilagajanja na podnebne spremembe.

[Podnebni zakon \(PoZ\)](#), ki ga je DZ sprejel po več kot dveh letih razprav, predstavlja pomemben mejnik za slovensko podnebno politiko, saj prvič sistematično vključuje tudi lokalno raven. **Za občine** pomeni jasen okvir ukrepanja in sicer **obvezno vključevanje podnebnih smernic v prostorske akte, aktivno vlogo pri pripravi regionalnih akcijskih načrtov za prilagajanje ter sodelovanje z lokalnimi energetske agencijami in drugimi deležniki**. Zakon prinaša tudi pomembne finančne priložnosti: do leta 2032 bo Sloveniji iz evropskih virov na voljo okoli **dve milijardi evrov**, pri čemer bo del sredstev namenjen lokalnim projektom, kot so energetske prenove javnih stavb, zelena mobilnost, ukrepi proti vročinskim valovom, sušam in poplavam ter zmanjševanje energetske in mobilnostne revščine. Podnebni svet zakon sicer podpira, a opozarja na njegove pomanjkljivosti in poziva k odpravi subvencij za fosilna goriva, jasnim proračunskim ciljem in okrepitvi podpore občinam, ki so še premalo pripravljene na izvajanje podnebnih strategij.

V začetku julija je SOS podal pripombe **na predlog Odloka o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leta 2025 – 2028**. V njem smo MOPE pozvali k bolj pogumnemu in inovativnemu vključevanju ukrepov za povečanje podnebne odpornosti občin in regij ter k tesnejšemu sodelovanju z lokalno ravni pri načrtovanju in izvajanju ukrepov. Do predloga Odloka je bil kritičen tudi Podnebni svet, ki je med drugim izpostavil nujnost oblikovanja priporočil za občine, saj so lokalne skupnosti pogosto slabo usmerjene pri pripravi in izvajanju podnebnih strategij. Krepitev njihovih zmogljivosti je ključna za učinkovito izvajanje ukrepov po vsej državi.

Z vami delimo gradivo z naslovom »[Možnosti prilagajanja](#)«, ki smo ga za potrebe občin in regij prevedli v slovenščino. Gradivo je, skupaj s prvim prevedenim gradivom »[Podporno orodje za prilagajanje mest](#)«, objavljeno na spletni podstrani SOS – [Za podnebje. Za skupnost](#). Gre za nabor dobrih praks prilagajanja podnebnim spremembam, ki s širokim naborom različnih

pristopov naslavljajo najrazličnejše podnebne izzive in se lokalna skupnost lahko bolj učinkovito prilagodi le-tem.

Kulturno izobraževalno društvo PiNA je 23. julija 2025 organiziralo mednarodni spletni seminar z naslovom »*Razprava o participaciji mladih: kako vključiti mlade državljane?*«, namenjen iskanju konkretnih pristopov za vključevanje mladih v procese odločanja. Dogodek je združil predstavnike občin, mladinskih organizacij in drugih deležnikov, ki so ob dobrih praksah iz Slovenije, Portugalske in Srbije spoznavali metode, kot so IDEATON, participativni indeks in participativni proračun za mlade. Poseben poudarek je bil na slovenskih primerih participativnega proračuna za mlade, ki so se v praksi izkazali za zelo uspešne in spodbudne – mladi so preko njih dejansko vplivali na skupnost in okrepili svoje razumevanje demokratičnih procesov. Posebna pozornost je bila namenjena tudi možnostim financiranja preko razpisov programa CERV, z namenom spodbujanja lokalnih skupnosti k večji participaciji mladih in njihovemu aktivnemu sooblikovanju družbe.

Območje Snežnika v občini Ilirska Bistrica je izjemen primer ohranjene narave z bogatimi gozdovi, travišči in številnimi viri pitne vode, ki nudi življenjski prostor številnim rastlinskim in živalskim vrstam. Ker je že več kot 88 % površine občine vključene v različne oblike naravovarstvenega režima, občina skupaj s prebivalci in strokovnjaki razmišlja o ustanovitvi [Regijskega parka Snežnik](#), ki bi povezal varstvo narave z razvojnimi potrebami lokalne skupnosti. Regijski park bi občini omogočil večje upravljalvske pristojnosti in odprl možnosti za trajnostni razvoj kmetijstva, turizma, gozdarstva in podjetništva. Ključno vlogo pri oblikovanju skupne vizije bodo imeli prebivalci, ki bodo v okviru javnih razprav in posvetovanj soustvarjali model sonaravnega, gospodarsko vzdržnega in živega upravljanja tega edinstvenega prostora.

Projekt [Ready4Heat](#) – Razvoj občinskih strategij in akcijskih načrtov za izboljšanje odpornosti mest na vročinske valove podpira občine pri spopadanju z vročinskimi valovi skozi oblikovanje in izvajanje kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih ukrepov za zaščito prebivalcev, predvsem ranljivih skupin, pred vročinskim stresom. Pomemben poudarek projekta je na izvajanju takoj učinkovitih rešitev, kot so sistemi za opozarjanje na vročino, naravovarstvena ozelenjevanja, senčenje šolskih igrišč in prirodni hladilni ukrepi (npr. zelene pergole v vrtcih). Med pilotnimi mesti je tudi **Mestna občina Maribor**, kjer so že začeli uvajati te ukrepe. Projekt je delno financiran iz **Evropskega sklada za regionalni razvoj** v okviru programa **Interreg Srednja Evropa** (80 %), preostalih 20 % prispeva Mestna občina Maribor.

V odziv na vedno pogostejše podnebne **ekstreme** Francija aktivno [odstranjuje betonske brežine rek in rekam vrača naravne struge](#). Takšni projekti *renaturacije* zmanjšujejo tveganje za poplave, izboljšujejo zadrževanje vode, povečujejo biotsko raznovrstnost in prispevajo k blaženju podnebnih sprememb. Primer dobre prakse je obnova reke Bague, kjer so betonske nasipe nadomestili z naravnimi bregovi in omogočili razlivanje vode na poplavne travnike. Francija tako postaja ena vodilnih držav na področju naravnih rešitev za upravljanje voda, pri čemer pomembno vlogo igra tudi evropsko sofinanciranje.

Tako kot številna slovenska mesta se tudi **Dunaj** v zadnjih letih vse pogosteje sooča z naraščajočimi poletnimi temperaturami in vročinskimi valovi, ki pomembno vplivajo na zdravje in dobro počutje prebivalcev. Kot odziv je mesto uvedlo program **“Cool Streets”**, v okviru katerega poleti začasno zapirajo nekatere ulice za promet ter jih preoblikujejo v prijetne, senčne in vodno ohlajene javne prostore. Ulice opremijo z drevesi v koritih, vodnimi pršilniki, senčnimi jadri, klopmi in pitniki, kar prebivalcem omogoča zadrževanje in ohlajanje v prijetnem okolju. Ukrep se je izkazal za izjemno učinkovitega – temperature na teh ulicah so bile tudi do 5 °C nižje, prebivalci pa so izrazili veliko podporo in željo po širši uvedbi projekta. Še korak naprej predstavlja različica **“Cool Streets Plus”**, kjer so ulice trajno prenovljene in sicer z zasaditvijo dreves, uporabo svetlih talnih površin, trajno umiritvijo prometa in stalnim dostopom do vode. Program predstavlja odličen primer dolgoročnega prilagajanja urbane infrastrukture na podnebne spremembe ter izboljšuje kakovost bivanja v mestu.